

Warszawa, 11 grudnia 2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-545822-III/06/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
prof. dr n. med. Zbigniew Religa
Minister Zdrowia

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że w listopadzie br. pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przyjmowali w ramach sesji wyjazdowej w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu skarżących z terenu województwa małopolskiego.

W ramach tych skarg przyjęto także osobę skarżącą się na wyłączenie żony z ubezpieczenia zdrowotnego w trakcie składania wniosku o przyznanie emerytury.

Wniosek o emeryturę-rentę (druk ZUS Rp-1) obejmuje w części III dane adresowe ubezpieczonego. Obok adresu zameldowania na pobyt stały wnioskodawca zobowiązany jest - zgodnie z pouczeniem - wpisać adres zamieszkania, jeśli adres ten jest inny niż adres zameldowania na pobyt stały.

Żona skarżącego przebywając czasowo na terenie USA i kierując się pouczeniem zamieszczonym na tym formularzu wpisała adres zamieszkania na terenie USA.

Na tej podstawie organ rentowy wyłączył żonę skarżącego (oraz jego i ich dziecko) z podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. Nr 210, poz. 2135 ze zm.).

Zgodnie z tym przepisem ubezpieczonymi są osoby posiadające obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego

Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym zamieszkujące na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Ustawa nie definiuje pojęcia zamieszkania, co w mojej opinii może prowadzić do rozbieżnej praktyki stosowania tego przepisu przez organy rentowe w sytuacji, gdy dochodzi do okresowej zmiany miejsca zamieszkania.

Na tle art. 25 K. c. przyjmuje się, że przerwa w faktycznym przebywaniu w miejscu zamieszkania, nawet długotrwała (np. związana ze studiami) nie pozbawia danej osoby miejsca zamieszkania.

W Komentarzu do przepisu rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Wyd. MPS, Warszawa 2005) wskazuje się, że określenie „zamieszkania” oznacza zwykły pobyt.

Zwykły pobyt należy rozumieć jako miejsce zamieszkania z zamiarem stałego pobytu. Na gruncie ustawodawstwa polskiego odpowiednikiem jest miejsce stałego zameldowania. Miejsce pobytu decyduje o ustawodawstwie przy stosowaniu zasady *lex domicili*. Jak uznał Trybunał przy okazji sprawy Swaddling (C-90/97) miejsce zamieszkania, zgodnie z art. 1 pkt h), oznacza zwykłe miejsce zamieszkania. Przy podejmowaniu decyzji dotyczącej określenia zwykłego miejsca zamieszkania danej osoby należy uwzględnić wszystkie okoliczności, biorąc pod uwagę zwłaszcza jej sytuację rodzinną, powody przeprowadzki (jeśli była), długość i ciągłość zamieszkiwania, to czy ma ona stałe zatrudnienie oraz jakie są jej zamiary.

Określenie to ma odmienne znaczenie niż określenie „pobyt”, który oznacza pobyt czasowy rozumiemy jako tymczasowe miejsce przebywania w danym państwie członkowskim UE bez zamiaru stałego pobytu.

W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości ustalono, że w pewnych okolicznościach pojęcie „miejsce zamieszkania”, które jest niezbędne dla określenia instytucji przystąpienia do systemu zabezpieczenia społecznego, może być rozumiane jako miejsce, w którym zainteresowany zorganizował stałe centrum

swoich interesów, i do którego w przerwach wraca z podróży (por. Prawo ubezpieczenia społecznego w Europie i w Polsce, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 1997, s. 31).

Biorąc powyższe pod uwagę oraz działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważeniu możliwości ustawowego uregulowania definicji „zamieszkania” w celu uniknięcia rozbieżnej praktyki stosowania przepisów w zakresie podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu przez osoby czasowo przebywające na terenie państw trzecich.

Zupoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

NOTATKA

W dniu 11.12.2006r. w rozmowie telefonicznej poinformowałam Pana Andrzeja Króla, iż w celu skorygowania decyzji organu rentowego o wyłączeniu żony z ubezpieczenia zdrowotnego, żona powinna skierować do Inspektoratu ZUS w Dębicy pismo wyjaśniające, że Jej pobyt w USA ma jedynie charakter czasowy, a wszystkie okoliczności (miejsce zameldowania w Polsce, sytuacja rodzinna, zamiar stałego pobytu w Polsce) wskazują, że miejscem zamieszkania jest Polska.

Pan Król poinformował, iż żona takie pismo złoży w organie rentowym.

/-/ mgr Anna Szałek

Główny Specjalista